

Underhåll av Allegroriggen

Tema Segel & Rigg

Allegrobåtarna är nu i en ålder där underhåll dominerar båttrustandet.

Mycket av rustningen berör båtens yttre och dess utseende.

En viktigare aspekt, som lätt hamnar i bakgrunden är säkerhet och trygghet, högt på listan hamnar här att ha en pålitlig rigg.

Kan man anse att en mer än 40 år gammal rigg är en sådan?

Text: Göran Forsström Bilder: Elisabeth Forsström May Be II K25 S225 www.allegro27.nu

Underhåll av mast med tillhörande stående och löpande rigg är på en ny båt mest en fråga om att undvika skador vid av- och påmastning samt hantering i mastskjulet, slitage kan anses som försumbart. Däremot när det gäller båtar som Allegron, vilka oftast har brukats i mer än 40 år, är situationen annorlunda.

Först kan vi titta på vad tillverkare av dessa produkter anser.

Benns

Hur ofta behöver man byta stående rigg?

En rekommendation är tio år eller 10 000 nautiska mil, men det varierar kraftigt beroende på hur riggen har skötts.

Stående rigg dvs vant och stag tillverkas i syrafast rostfritt stål vilket åldras och blir sprött med tiden. Vant och stag kan se bra ut efter lång tid men inte ha kvar brottslasten de hade som nya.

Att byta stående rigg är en bra åtgärd som ökar tryggheten ombord för alla

till en kostnad som är en bråkdel mot vad ett rigghaveri kostar.

Benns hemsida 2018-09-24

Seldén

Säger i informationsskriften "RÅD OCH TIPS för riggning och intrimning av din Seldénmast" "Seldéns rekommendation är att byta ut stående riggen efter 20 000 Nm vilket vi anser vara en wires tekniska livslängd"

I engelsktalande områden åberopas ofta att försäkringsbolagen kräver byte av stående rigg vart tionde år, fördjupar man sig i den diskussionen framkommer att det inte alltid är ett bindande krav utan istället en rekommendation. Svenska försäkringsbolag framför, mig veterligt, inga krav på generella utbyten av stående rigg.

Mycket kring statusen på en rigg faller tillbaka på punkterna genomfört underhåll och hur mycket båten har seglats.

Seglad distans är en lätt mätbar parameter och därför lätt att referera

till. Benns säger 10 000 distansminuter, och Seldéns 20 000 distansminuter

Ska nämnda uppgifter överföras till vad som är relevant för Allegron blir det mer komplicerat och tydligt att inga enkla svar finnes.

Alla Allegrobåtar har inte heller "levt" samma liv, ett antal har gjort betydande långfärder, andra har haft en mindre påfrestande tillvaro hemma i svenska farvatten. En båt som har gått Västindien ToR plussar säkerligen på sin seglade distans med 10-12 000 distansminuter och dessa är dessutom gjorda under förhållanden med rejäl sjögång, som ger högre påfrestning än samma distans skärgårdssegling. Jag tror ytterst få i Sverige anammar tanken med riggbyte vart tionde år.

Hur ska man då tänka när tidsspannet hamnar i storleken av 30-40 år, som är aktuellt för Allegron? Det allra första som bör göras, och även ha gjorts under många år tidigare är kontrollera riggen mer detaljerat.

Vad bör då kontrolleras?

Masten

Maströret i sig brukar inte ge problem om det är fritt från bucklor och annan deformering påverkan.

Infästningar och beslag är de känsliga punkterna, korrosion, särskilt vid övergångar mellan aluminium och rostfritt eller hålförstoring kring bultar och beslag. Sprickbildning i beslag, särskilt då infästningar för spridare och stag i masten

Trissor i masttoppsbeslag och mastfot har begränsad livslängd och bör bytas regelbundet, här är det sprickbildning och hålförstoring (det sistnämnda inte särskilt troligt på 27an med dess mindre rigg), som är vanligaste skador.

Stående rigg

Wiren är normalt inget större problem, så länge den inte fått några allvarigare knäckor under hantering eller i mastskjulet. Däremot är det pressade ändstycket som är den svaga punkten, saltvattenkorrosion och böjning sker i dessa, wirebrott uppstår normalt i anslutning till ändstycket och då ett par millimeter in i ändstycket. Genom att böja lätt på ändstycket kan sådana brott hittas.

Pressat ändstycke där minst en kardel brustit inne i ändstycket.

Rullflocken är ett eget kapitel, där wiren är dold inne i profilen och ej kan kontrolleras, största risken är nog att fallet snott sig kring förstaget ovan profilen. pga felaktig vinkel på fallet och i värsta fall vridit upp slagningen på wiren, läs mer detaljerat om detta i artikeln "Installation av rullflock-system på Merica II" av Hans-Roland.

Löpande rigg

Gamla wirefall brukar leva länge och problem visar sig mest i brott på enskilda kardelar där wiren bryts kring en trissa, dvs masttopp och mastfot. Dessa kan ge otrevliga sårskador, så byt ut begynnande fransiga fall. Övergång mellan wire och halända är en svag punkt, som bör kontrolleras.

Fall av Dyneema är känsliga för nötning och kräver trissor i masten med större bredd än för wirefall. Detta kan vara svårt att lösa platsbyggt om man har två trissor på axeln. Även nötning inne i masten mot andra fall och särskilt wirefall bör beaktas.

Trissan till storfallet är den som slits mest på en båt med rullflock. På en gammal Benns mast, som de flesta Allegro27or har är det enkelt att byta denna.

Vantskruvar

Dessa lever sitt eget liv och har inget specifikt utbytesbehov så länge de inte visar tecken på förslitning dvs går bra i gångorna, ingen hålförstoring och ingen sprickbildning i godset finns. Vid rengöring av vantskruvar är det klokt att se till att han och hondelar återmonteras med sin ursprungliga "partner", risken för att vantskruven skär ökar om så ej sker.

Ett gammalt men fortfarande brukbart tips för att upptäcka sprickbildning är, doppa vantskruven i fotogen, torka bort fotogenen från ytan och pudra på ett tunt lager talk, vid sprickor, också minimala, så sug fotogen upp ur sprickan och talken får en något mörkare färg.

Röstjärn

Är dessa infästa enligt föreskrifter från tillverkaren, ACVA båt, med väl inplastad "röstjärnsknän" är risken för problem små. Dock en uppmaning att kontrollera infästningen till tidiga 27or, utan "röstjärnsknän". Själv röstjärnet kontrolleras med avseende på hålförstoring.

Masten kvar efter upptagning?

Lämna masten stående efter upp-

Dessa trissor sitter i mastfotsbeslaget, de är lätta att kontrollera och även enkla att byta också under pågående säsong utan andra åtgärder än att lossa centrumbulten. Havererar denna trissa ger det inte samma konsekvenser som vid trissan i masttoppen, där uppe kan i sämsta fall wirefallet hamna i beknip och seglet ej gå att få ner. Den här gamla trissan har fått sitta alltför länge. När jag köpte nya trissor hos Benns fick jag kommentaren "har du vita trissor är det verkligen hög tid att byta", de nya är som synes svarta.

tagning sliter på riggen och minskar dess livslängd, då vattnets fjädrande verkan saknas och det blir stumma knyckar i stagen. För riggens bästa masta av före upptagningen.

Åter till frågan ska jag byta rigg?

Första steget är om riggen är original eller har utbyte redan skett, troligen är de flesta riggar original. Om så är fallet är det generella svaret givetvis ska du göra det. Du äger en kvalitetsbåt, om än gammal, dess reella bruksvärde är inte särskilt mindre idag trots att värdet i kronor vid försäljning sjunkit kraftigt under senare år. Ska man leva upp till kosterns främsta kännetecken, trygghet, så är riggbyte en naturlig del i underhållet.

Däremot ser man båtens värde i kronor som båtens faktiska värde och har köpt båten för 25000 kr så blir uppfattningen kanske en annan.

Kostnaden för att ersätta en havererad rigg, mast och stag är dock flerdubbelt kostnaden för en lågpris-allegro och ersätts knappast fullt ut på försäkringen.

Vad har vi då själva gjort?

Vår 27a May Be II har seglats mer begränsat den sista 15 års perioden (vi har kört motorbåt på Europas kanaler ett antal år), båten är nu drygt 40 år gammal och har tillryggalagt någonstans kring 25 000 distansminuter.

Med dessa förutsättningar upplevs utbyte befogat. För ett tiotal år sedan blev våra toppvant och spridare stulna, då blev det nya toppvant, för fyra år sedan bytte vi även alla övriga vant och stag. Då passade jag också på att plocka isär rullflocksbeslaget, Furlex type B, rengjorde och smörjde detta samt monterade ny wire även här. Idag har vi en fräsch stående rigg med väl fungerande Furlex, vilket känns tillfredsställande och tryggt.

Byte av stående rigg är en fråga varje Allegroägare bör tänka igenom ordentligt.

Jag har lagt upp en enkät på forumet om hur många som bytt stående rigg. Gå gärna in på forumet och besvara enkäten.

Slutligen, ett stort tack till Fredrik Söderholm på Benns, för goda råd och faktagranskning så att texten är acceptabel sakmässigt. □

Vad kostar ett byte av stående rigg på en Allegro 27?

Ett komplett byte av stående rigg för en Allegro 27 hamnar på ca 8 000 kr, baserat på mitt byte med uppdaterade priser från Benns hösten 2018, utan höstrabatter. Säljer du sedan de gamla stagen på Tradera eller blocket så får du förmodligen tillbaks 1-2 000 kr.